

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 2Snr/1/2020
Identifikačné číslo spisu: 9020200012
Dátum vydania rozhodnutia: 13. marca 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Juraj Vačok
Funkcia: predseda senátu, sudca spravodajca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:9020200012.5

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD. a členiek senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., JUDr. Anity Filovej, JUDr. Zuzany Mališovej, JUDr. Moniky Valašikovej, PhD., v právnej veci žalobcu: T. V. O., adresa trvalého pobytu: O. J. XX, XXX XX. O., dátum narodenia: XX. M. XXXX, v zastúpení: JUDr. Pavol Gráčik - advokát, so sídlom: Farská 40, 949 01 Nitra, reg. č. Slovenskej advokátskej komory: 4273, voči žalovanému: Výbor Národnej rady Slovenskej republiky na preskúmanie rozhodnutí Národného bezpečnostného úradu, v konaní o správnej žalobe proti výboru Národnej rady Slovenskej republiky na preskúmanie rozhodnutia Národného bezpečnostného úradu č. CRD-2495-3/2019-VPRNBU, zo dňa 3. decembra 2019, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozhodnutie žalovaného č. CRD-2495-3/2019-VPRNBU zo dňa 3. decembra 2019 a vec v r a c i a žalovanému na ďalšie konanie.

Žalobcovi priznáva voči žalovanému právo na úplnú náhradu trov konania.

O d ô v o d n e n i e

I. Priebeh a výsledky administratívneho konania

1. Národný bezpečnostný úrad (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) rozhodnutím, č. p.: SP-PB-2210-18/2019-Ž-59983, zo dňa 11. októbra 2019, (ďalej len „rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu“) rozhodol, že žalobcu podľa § 10 ods. 1 písm. g) v spojení s § 14 ods. 1, ods. 2, písm. c), bodu 6 zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v účinnom znení (ďalej len „zákon o ochrane utajovaných skutočností“), nemožno považovať za bezpečne spoľahlivú osobu z dôvodu zistenia bezpečnostného rizika, nakoľko preukázal svojim konaním nečestnosť, nedôveryhodnosť vo vzťahu k ochrane utajovaných skutočností. Zároveň týmto rozhodnutím ukončil bezpečnostnú previerku žalobcu pre stupeň utajenia Dôverné. Žalobca sa voči rozhodnutiu prvostupňového správneho orgánu odvolal.

2. Žalovaný rozhodnutím, č. CRD-2495-3/2019-VPRNBU, zo dňa 3. decembra 2019 (ďalej len „rozhodnutie žalovaného“), zamietol odvolanie podané voči rozhodnutiu prvostupňového správneho orgánu. Zároveň na základe identických ustanovení ako prvostupňový správny orgán v súlade s

rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu skonštatoval, že žalobcu nemožno považovať za bezpečnostne spoľahlivú osobu, z dôvodu zistenia bezpečnostného rizika, keďže preukázal svojim konaním nečestnosť i nedôveryhodnosť vo vzťahu k ochrane utajovaných skutočností. Poukázal na to:

- že žalobca užíval odhadom od roku 2009 do februára 2018 psychotropné a omamné látky (marihuanu, extázu, kokain). Je preukázaný nepriaznivý vplyv týchto látok na organizmus a užívanie týchto látok je spojené s trestným činom nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 171 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v účinnom znení (ďalej len „Trestný zákon“). Navyše časť z týchto látok je považovaných za tzv. tvrdé drogy. Takéto konanie žalobcu predstavuje riziko pre ochranu utajovaných skutočností,

- neprejavovanie sa negatívnych účinkov na zdraví žalobcu a neužívanie v súčasnosti neneguje fakt, že negatívne účinky takýchto látok sú vedecky preukázané,

- argumentácia o užívaní v čase, kedy žalobca nebol plne oboznámený s procesom udeľovania bezpečnostných previerok neobstoja. Žalobca opakovane dlhodobo predmetné látky užíval, pričom si musel byť vedomý svojho protiprávneho konania.

II. Konanie pred správnym súdom

3. Žalobca podal voči rozhodnutiu žalovaného všeobecnú správnu žalobu, v ktorej navrhol, aby príslušný súd rozhodnutie žalovaného zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. V žalobe namietal, že

- drogy si nikdy nekúpil, vždy bol len ponúknutý. Preto u neho neexistuje šanca recidívy. Od februára 2018 žiadne drogy neužil. Navyše psychotropné a omamné látky majú na každú osobu rozdielny účinok,

- nebola dodržaná zásada materiálnej pravdy, vyplývajúca zo zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v účinnom znení, zo strany orgánov verejnej správy nebol dostatočne zistený skutkový stav,

- vo vzťahu k trestnému činu je potrebné rešpektovať prezumpciu nevinu,

- rozhodnutie žalovaného nie je dostatočne odôvodnené.

4. Žalovaný vo vyjadrení vyslovuje názor, že žaloba bola podaná po dvojmesačnej lehote. Z tohto dôvodu ju navrhuje odmietnuť. Pokiaľ sa však správny súd rozhodne pokračovať v konaní, žalobu ako nedôvodnú navrhol zamietnuť. Vo vyjadrení sa pritom vyjadruje k jednotlivým žalobným bodom.

5. Správny súd si vyžiadal administratívny spis, s ktorým sa oboznámil. Vo veci sa uskutočnilo pojednávanie za účasti zástupcov účastníkov konania.

6. Strana žalobcu na pojednávaní uviedla, že žalovaný sa dostatočne nevysporiadal s argumentami žalobcu, existujú protichodné tvrdenia na strane žalovaného, žalovaný nezobral do úvahy dĺžku neužívania drog a nedoplnil svoje dokazovanie. Svojím konaním porušil povinnosť zistiť skutkový stav v súlade so zásadou materiálnej pravdy. Žalovaný sa opiera len o jeden dôkaz svedčiaci v neprospech žalobcu, čo žalobca považuje za porušenie práva na spravodlivý súdny proces.

7. Strana žalovaného uviedla, že skutkový stav bol dostatočne zistený. Bola vykonaná riadna previerka, ktorá bola následne riadne vyhodnotená. Žalovaný sa vysporiadal so všetkými námietkami. Závery prezentované v správnych rozhodnutiach boli prijaté v súlade s náležitým zistením skutkového stavu veci. Pokiaľ ide o hmotnoprávne posúdenie, žalovaná strana poukázala na povahu a charakter látok, ktoré žalobca užíval. Nešlo o jednorazové užívanie a tieto látky majú svoje špecifické účinky. Konanie žalobcu je protiprávnym konaním, ktoré má znaky trestného činu. Napriek tomu, že si žalobca bol tohto vedomý, tieto látky naďalej užíval.

III. Vybrané ustanovenia, z ktorých správny súd vychádzal

Podľa § 10 ods. 1 písm. g) zákona o ochrane utajovaných skutočností oprávnenie na oboznamovanie sa s utajovanými skutočnosťami pre stupne utajenia Prísne tajné, Tajné, Dôverné alebo Vyhradené môže vzniknúť, ak tento zákon neustanovuje inak, iba navrhovanej osobe, ktorá je bezpečnostne spoľahlivá.

Podľa § 14 ods. 1 zákona o ochrane utajovaných skutočností za bezpečnostne spoľahlivú osobu sa nepovažuje ten, kto uviedol nepravdivé údaje v osobnom dotazníku, v bezpečnostnom dotazníku alebo

pri bezpečnostnom pohovore, kto bol pracovne zaradený a aktívne vykonával činnosť v ustanovených štruktúrach bývalej Štátnej bezpečnosti podľa prílohy č. 1 alebo bývalej spravodajskej správy Generálneho štábu Československej ľudovej armády do 31. decembra 1989 s výnimkou osoby, ktorá vykonávala v týchto štruktúrach len obslužné alebo len zabezpečovacie činnosti, alebo vedome spolupracoval s týmito štruktúrami, alebo u koho bolo zistené bezpečnostné riziko.

Podľa § 14 ods. 2 písm. c) bodu 6 zákona o ochrane utajovaných skutočností za bezpečnostné riziko sa považuje zistenie, že osoba preukázala svojím konaním alebo vyjadrením nečestnosť, nedôveryhodnosť vo vzťahu k ochrane utajovaných skutočností.

Podľa § 69 ods. 6 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v účinnom znení (ďalej len „SSP“) lehota je zachovaná, ak sa posledný deň lehoty urobí úkon na správnom súde alebo sa podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť; to platí aj vtedy, ak podanie urobené elektronickými prostriedkami je doručené mimo pracovného času.

Podľa § 167 ods. 1 SSP správny súd prizná žalobcovi voči žalovanému právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania, ak mal žalobca vo veci celkom alebo sčasti úspech.

Podľa § 191 ods. 1 písm. e) SSP správny súd rozsudkom zruší napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy, ak zistenie skutkového stavu orgánom verejnej správy bolo nedostačujúce na riadne posúdenie veci.

Podľa § 2 ods. 4 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v účinnom znení (ďalej len „Trestný poriadok“) každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

IV. Právne posúdenie

8. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „správny súd“) preskúmal rozhodnutie žalovaného v rozsahu podanej žaloby. Jeho pôsobnosť pre toto konanie a rozhodnutie je daná v § 11 písm. a) SSP a § 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a zmene a doplnení niektorých zákonov v účinnom znení.

9. Správny súd konštatuje, že žaloba bola podaná oprávnenou osobou (§ 178 ods. 1 SSP) a včas (§ 181 ods. 1 SSP). Podaná žaloba spĺňa všetky požadované náležitosti (§ 182 SSP).

10. K námietke včasnosti podania žaloby vznesenej žalovaným správny súd uvádza, že posledným dňom lehoty na podanie žaloby bol 17. február 2020 (pondelok). Žaloba síce bola fyzicky doručená na súd až 19. februára 2020, ale žalobca žalobu odovzdal dňa 17. februára 2020 na poštovú prepravu. V zmysle § 69 ods. 6 SSP je lehota zachovaná, ak sa žaloba odovzdá orgánu, ktorý ho má povinnosť doručiť. Lehota na podanie žaloby tak bola zachovaná.

11. Pri posudzovaní žalobných bodov správny súd skúmal, či prišlo zo strany žalobcu k bezpečnostnému riziku podľa § 14 ods. 2 písm. c) bodu 6 zákona o ochrane utajovaných skutočností, tak ako to tvrdí žalovaný. Správny súd posudzoval, či zo strany orgánov verejnej správy bolo preukázané nečestné konanie a nedôveryhodné konanie žalobcu vo vzťahu k ochrane utajovaných skutočností, tak ako to predpokladá predmetné ustanovenie.

12. Pri posudzovaní čestnosti a dôveryhodnosti žalobcu správny súd poukazuje na to, že o konzumácii drog sa prvostupňový správny orgán dozvedel z priznania žalobcu na osobnom pohovore. Žalobca túto skutočnosť uviedol. Nijakým spôsobom ju nezapieral. Z vykonaného dokazovania pritom nevyplynulo, že by žalobca užíval drogy aj v čase vydávania rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu.

13. S ohľadom na uvedené bolo preto úlohou posúdiť, či konzumácia drog v minulosti mohla mať ku dňu vydávania prvostupňového správneho rozhodnutia vplyv na nečestné alebo nedôveryhodné konanie vo vzťahu k ochrane osobných údajov. Správny súd prišiel k záveru, že zo strany orgánov verejnej správy prišlo k nedostatočnému zisteniu skutkového stavu.

14. Z argumentácie žalovaného vyplýva, že samotné branie drog v minulosti malo dopad na nečestné alebo nedôveryhodné konanie vo vzťahu k ochrane osobných údajov. Takýto záver však nemá oporu v právnom poriadku. Zákon o ochrane osobných údajov v § 14 ods. 2 písm. c) bode 4 uvádza ako samostatný dôvod preukázateľnú závislosť od konzumácie alkoholických nápojov alebo iných návykových látok. Pokiaľ by zákonodarca mal samotnú konzumáciu drog v minulosti považovať za nečestné alebo nedôveryhodné konanie, nemal by dôvod do zákona dávať samostatný bod vyžadujúci závislosť od návykových látok (porovnaj rozsudok správneho súdu, sp. zn. 35Snr/2/2021, zo dňa 7.

decembra 2022). Z uvedeného tak vyplýva, že samotné branie drog v minulosti nie je možné považovať za nečestné alebo nedôveryhodné vo vzťahu k ochrane osobných údajov.

15. Pokiaľ žalobca tvrdí, že konzumácia drog je nečestným alebo nedôveryhodným konaním žalobcu vo vzťahu k ochrane osobných údajov, túto skutočnosť musí preukázať. Nestačia len všeobecné tvrdenia, že takéto látky majú nepriaznivý vplyv. Dokazovanie je nutné viesť konkrétne vo vzťahu ku žalobcovi, u ktorého s ohľadom na ním užívané množstvo návykových látok v minulosti, jeho súčasný zdravotný stav, je nutné posúdiť naplnenie dôvodov podľa § 14 ods. 2 písm. c) bodu 6 zákona o ochrane osobných údajov.

16. Za predpokladu generalizovania záverov rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu a rozhodnutia žalovaného by sme prišli k záveru, že akákoľvek konzumácia drog v minulosti by mala za následok bezpečnostné riziko podľa § 14 ods. 2 písm. c) bodu 6 zákona o ochrane osobných údajov. Takýto záver je však v príkrom rozpore s už spomínaným bodom 4, ktorý výslovne vyžaduje závislosť od návykových látok.

17. So zreteľom na uvedené pre náležité zistenie skutkového stavu je nedostatočná aj argumentácia žalovaného tým, že žalobca mal v čase užívania drog vedome páchať konanie, ktoré javí znaky skutkovej podstaty trestného činu. Správny súd v tejto súvislosti poukazuje na prezumpciu neviny (§ 2 ods. 4 Trestného poriadku), podľa ktorej si správny orgán nemôže sám vyhodnocovať, že určité konanie je trestným činom. Na takúto skutočnosť teda ani nemôže prihliadať, pokiaľ žalobca nebol právoplatne odsúdený v trestnom konaní.

18. Vo všeobecnosti ani právna teória a ani prax nespochybňuje, že mnoho trestných činov v spoločnosti ostane neobjavených a nepotrestaných spôsobmi predpokladanými trestným právom (tzv. latentná kriminalita, bližšie pozri Lisoň, M., Hullová, M. Klasifikácia kriminality. In. Policajná teória a prax 1/2020). To však nedáva oprávnenie prvostupňovému správnenému orgánu a žalovanému konštatovať pre účely ich konania, že predmetné skutky majú znaky skutkových podstat trestných činov. Správny súd tým netvrdí, že konanie žalobcu nemal prvostupňový správny orgán posúdiť a vyhodnotiť. Orgány verejnej správy však nemôžu u konania žalobcu hodnotiť ako negatívnu skutočnosť, že konanie žalobcu malo znaky trestného činu, pokiaľ žalobca nebol za takýto trestný čin právoplatne odsúdený.

19. Správny súd aj pri tomto posúdení zdôrazňuje, že žalobcu treba hodnotiť k dátumu vydávania rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu. Prvostupňový správny orgán hodnotil konanie žalobcu v minulosti, ale z jeho odôvodnenia a ani odôvodnenia žalovaného nie je zrejmé, ako užívanie drog žalobcom v minulosti ovplyvňuje jeho čestnosť a dôveryhodnosť vo vzťahu k ochrane utajovaných skutočností v čase vydávania ich rozhodnutí. Aj v prípade netolerovaného konania v minulosti právny poriadok počíta s tým, že osoba sa môže polepšiť a svoje správanie zmeniť. V opačnom prípade by nemali zmysel inštitúty, ako je napríklad zahľadanie odsúdenia (pozri § 92 a nasl. zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v účinnom znení).

V. Záverečné zhodnotenie a odôvodnenie rozsudku v časti trov

20. S ohľadom na uvedené skutočnosti bolo zistenie skutkového stavu nedostatočné na riadne posúdenie veci. Prvostupňový správny orgán a žalovaný nedostatočne skúmali, akým spôsobom malo konanie žalobcu v minulosti (užívanie drog) dopad na nečestnosť a nedôveryhodnosť vo vzťahu k ochrane utajovaných skutočností v čase vydávania rozhodnutí prvostupňovým správnym orgánom a žalovaným. Správny súd preto v súlade s § 191 ods. 1 písm. e) SSP rozhodol spôsobom uvedeným vo výroku tohto rozsudku. Úlohou orgánov verejnej správy bude doplniť dokazovanie v uvedenom smere a nanovo rozhodnúť.

21. O trovách konania správny súd rozhodol podľa § 167 ods. 1 SSP. Žalobcovi priznal právo na úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania, nakoľko mal vo veci úspech.

22. Tento rozsudok prijal správny súd jednomyseľne.

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.

